

Sedmdesát let MFF ve Strážnici (1946 – 2016)

Název emise: Strážnice - Mezinárodní folklorní festival

Den vydání: 22. června 2016

Hodnota: 20 Kč – č. 890 (ČP)

Výtvarný návrh: Anna Khunová

Rytec: Jaroslav Tvrdň

Rozměr známkového obrazu: 23 x 40 mm

Tisk: Poštovní tiskárna cenin, Praha

Druh tisku: OTr v barvě černé + HT v barvách modré a červené

Tisková forma: 2x 50

Papír: fl-an2

Náklad: 1,5 mil.

FDC: OTp v barvě modré

Tisk: PTC, Praha

Rytec: Jaroslav Tvrdň

Náklad FDC: 3.500

Mezinárodní folklorní festival ve Strážnici letos oslavil sedmdesáté narozeniny!¹⁾ Kdybychom to přirovnali k lidskému životu, tak se narodil rok po válce, kdy na konci prvního červencového týdne proběhly celostátní slavnosti *Československo v tanci a zpěvu*, tehdy ještě pod vlajkami všech čtyř hlavních Spojenců, tedy SSSR, USA, Velké Británie a Francie (bráno odleva, jak visely nad tribunou). Na fotografii z webu festivalu sedí uprostřed hostů prvního ročníku básník Vítězslav Nezval, tehdejší přednosta kinematografického odboru ministerstva informací (k akci měl vztah i jako tvůrce, odkazy na slovesné folklorní žánry, zejména lidovou baladu a popěvek, jsou v jeho díle patrné).

Slavnosti od počátku obsahovaly soutěžní prvek, hodnocena byla vystoupení vesnických souborů z celé republiky, důležitá byla autentičnost krojů, tanců i hudebního doprovodu.

Po komunistickém převratu v roce 1948 byl festival zapojen do úsilí o kolektivizaci zemědělství. Pod názvem *Slavnosti lidového zpěvu a tance ve Strážnici* ustoupila původní myšlenka prezentace lidových tradic v autentické podobě do pozadí a přednost dostávala

¹⁾ Nenechte se mýlit skutečností, že jde o jedenasedmdesátý ročník – na rozdíl od narozenin lidí se akce číslují od první, takže letos je to skutečně rovných sedmdesát let od vzniku festivalu.

lidová umělecká tvořivost, někdy spíše hra na folklor v podání městských souborů a kroužků, volně si upravujících původní předlohy. Je jasné, že jako všechno živé, i lidové umění se vyvíjí, tady však leckdy nešlo o vývoj přirozený, ale o snahu posloužit vládnoucí ideologii. Ve Strážnici se souběžně konaly i sjezdy družstevníků a výstavy zemědělské techniky, vše s cílem v radostném ovzduší předvádět, jakým pokrokem pro venkov i celou zemi je režimem prosazované združstevňování.

Po počátečním okouzlení velké části společnosti představami světlých zítřků přišlo určité vystřízlivění. Co je vnucováno násilím se rychle přejí, a tak v polovině padesátých let folklor jakoby „vyšel z módy“; jistě na tom měla podíl státní moc, která jej pevně zapřáhla do systému propagandy, což zejména mladým samozřejmě nebylo po chuti. Ne že by ti z venkova nechtěli pokračovat v uchovávaní a rozvíjení tradic svých předků, ale „modernizovaná“ (ve skutečnosti ideologicky svázaná) podoba byla jen málo lákavá. I tak se ale našlo dost nadšenců, kteří strážnické slavnosti dokázali úspěšně naplňovat a získávat jim mezinárodní účast a pozornost. Důležité bylo větší zapojení dětských souborů, v roce 1957 poprvé proběhla Dětská Strážnice. V šedesátých letech při plánování programové skladby festivalu získávali větší slovo profesionální národopisci prosazující zařazování všech forem folkloru. V sedmdesátých letech přibyla mezinárodní vědecká sympozia zabývající se i otázkami uplatnění lidových tradic v současné společnosti.

Úspěchy strážnického festivalu od počátku inspirovaly pořadatele i v jiných místech, takže vznikaly přehlídky a festivaly lidového umění na místní, okresní i regionální úrovni. V osmdesátých letech byly více propojeny se strážnickým programem, ten obohatila i obnovená soutěž ve verbuňku, mužském lidovém tanci ze Slovácka. V devadesátých letech se ještě více zvýraznila mezinárodnost festivalu, jeho jubilejní padesátý ročník byl pořádán současně jako festival Středoevropské součásti Mezinárodní rady organizátorů folklorních festivalů a lidového umění, nevládní kulturní organizace naponěné na UNESCO. To si o rok později připomínalo rovněž půlstoletí existence, a při té příležitosti převzal jeho generální tajemník nad strážnickým festivalem záštitu.

Do nového tisíciletí vstoupil festival jako zavedená akce s více než čtyřicetiletou tradicí mezinárodní účasti. Se združstevňováním už dávno nemá nic společného, zato je více spojen s děním na Slovácku, s tamním vínem (třeba v sousední dědině Petrov, v historickém areálu sklepů zvaných Plže, se vinaři rádi pochlubí svou úrodou, nabízejí návštěvníkům okošťování a nad sklenkou si o vínu ochotně popovídají), klobásami všeho druhu (pořádají tu oblíbené soutěže s ochutná-

váním a odborným i laickým hodnocením), dvojctihod-
nými koláčky (vlastně bochánky s tvarohovou náplní
uvnitř a sypáním nahore), s historií odívání, stavitelství,
hudbou a dalšími aspekty zdejšího života.

Letos se návštěvníci mohli potěšit doprovodnou akcí
Gastro vitae, aneb *Dobré jídlo, dobré pití, prodlužují
živobytí*, pořádanou pod Šancama. Víno bylo propa-
gováno sloganem *Čím je voda kytce, tím je víno nápa-
dům*. V kostele Panny Marie proběhl pořad *Hudba
piaristů* (mimořádně, nejznámějším piaristou ve
Strážnici byl vědec J. E. Purkyně, který vyučoval na
zdejší piaristickém gymnáziu, na němž skládal
zkoušky i mladý Tomáš Masaryk). Na děti pamatovaly
Hrátky s robátky, tvůrčí dílny a soutěže na loukách u
Platanové aleje, v areálu zámku.

Hlavní ale samozřejmě byla vystoupení mnoha
našich i zahraničních lidových hudebních a
tanečních souborů, a pak taneční soutěž ve
verbuňku. Tenhle mužský výskokový
tanec je slováckou specialitou, už více
než deset let zapsanou v Seznamu
ústního a nehmotného dědictví
lidstva, vedeného UNESCO.

Říká se, že se verbuňk ne-
můžete naučit, že se s ním
musíte narodit - slováctí chlapi-
ci ho zkrátka mají v krvi. Každý
tanečník, samozřejmě v kroji, tančí sám
za sebe, i když jich současně může vy-
stupovat i více. Začíná se pěknou písničkou,
nejlíp s cimbálkou, a pak už ruky hore – a ci-
frování. Slova ale nemohou vystihnout kouzlo a
temperament verbuňku, pusťte si raději některou z
mnoha ukázek na YouTube.

Přitažlivost strážnického festivalu nejlíp ukáží reakce
jeho věrných návštěvníků, kteří sem přijíždějí rok co rok
z celé republiky i z ciziny. Na webové stránce pořada-
tele se někteří netají tím, že je pro ně vlastně návykový:
*„Na MFF jezdím od roku 1989 a nevynechal jsem ani
jednou. Člověk tam žije 3 dny v kruhu folkloristů a po-
tkává lidi, kteří mají vztah k tradici a lidovému
porozumění mezi národy.“* - F. Oravec, SPŠ Strojnická.
Seznamují se, jezdí společně, navazují přátelství,
pomáhají si: *„Já jsem z Prahy, ZTP, pohybuji se o 2
berlích a jel bych v sobotu na 1 den – brzy ráno tam,
pozdě večer do Prahy. Pokud byste měli stejnou
časovou představu, podílel bych se na nákladech.“* -
Tomáš Mairovský, VŠE Praha. A hlavně to tam milují:
*„Semdesátka mi skočila na postarší hřbet, za chvíli ze
mě bude kmet, nebo že bych se spletl? Jsem Čech i
Moravák, jsem ale i Zakarpaták - to o mně říká i to pří-
jmení! Narodil jsem se však doma v Československu,
zásluhou čs. vojáka z Jasiny pod Goverlou! Letos
pojedu znova do kraje milých lidí, do Strážnice, na
Mezinárodní festival, a těším se, jak malé dítě! Pokud
hledáte ubytování a budete ve Strážnici autem, znám
jedno krásné místečko (10 km rekreační středisko) i s
koupáním a za velmi přijatelné ceny! Rád poradím,
kde to je! Děkuji vám lidičky a ať vám ve Strážnici hrají
vaše písničky - tož to Vám přeje Olda z Ostravy.“* - Ol-
dřich Kolbasnjuk.

Festival je tedy skvělý, žije a těší se zájmu mladých
i starých, navíc jde snad o největší mezinárodní folk-
lorní festival v Evropě, a tak je správné, že se k jeho 70.
„narozeninám“ našlo místo v našem emisním plánu. I
témata - známky a kresebné výzdoby obálky dne vy-
dání - jsou vybrána dobře a autorka se je poctivě
snažila vystihnout. Verbuňk na známce se takhle
opravdu tančí a tanečník si při něm skutečně rukou při-
držuje *guláč s kosířkem* na hlavě. Kalhoty července z
podlužského kroje mají správné šňůrování na steh-
nech, jsou tu pantle (sice už ne vyšíváné, ale malované,
to ovšem přinesla doba, kroje se vyvíjejí, tradice žije),
neschází ani bílé vyšívání na rukávech. Na FDC je
typická Strážničanka, jak chodí s ošatkou koláčů a
nabízí návštěvníkům. Co je ale všechno to snažení

platné, když oběma postavám chybí přitažlivost,
nejsou hezké, jsou toporné a jejich obličej je při-
pomínají spíše karikaturu. Znáмка pře-
ce není volné umění, kde si autor může
zpodobňovat, co a jak chce. Jde o
umění užité a mělo by se pamatovat

na jeho účel – v našem případě
propagovat přitažlivou formou
připomínanou akci. Nepří-
mlouvám se tu za kýčovitou
krásu za každou cenu, ale když
se na známku i FDC podíváte, jak
nám najednou chybí Svolinský! A
když se podíváte na rytinu, jak nám chybí
Ladislav Jirka! (Ten by u tanečníka mini-
málně nevynechal vnější obrys nohy vpravo.)

Inu, je mnoho povolaných a málo vyvolených, a
až s odstupem času vidíme, že některé vrcholky už
možná nepůjde překonat... A to jsem ještě nemluvil o
razítku s jakýmsi ptáčkem, o němž
nevím, zda je to holubička nebo
jde o pokus o kohútka, který je
typickou součástí strážnického
ornamentu. Možná se ani nebylo
třeba nutit do nového podání, ale
stačilo ohlédnout se za pracemi
nejlepších starých maláreček, jako
byly „tetky“ Sochorová a Gajdová. Ornamenty v jejich
podání dosáhly řemeslné i estetické dokonalosti. Také
ochota vychovávat své nástupkyně v předválečné
„škole maláreček“ ve Strážnici byla sympatická. Řada
maleb nad okny domků, na drobných sakrálních
stavbách - kapličkách - i na dřevěných talířích a po-
dobně, uchvacuje svou vyváženost ještě dnes. FB

Poznámka redakce: V brožure Emisní plán (jejíž vy-
dávání můžeme jenom pochválit) je obrázek „stráž-
nické“ známky s nominální hodnotou 21 Kč, byla tedy
připravována jako výplatné pro obyčejné psaní do
váhy 500 g (což jí výrazněji uplatnění v poštovním
provozu neslibovalo). Když už došlo v dů-
sledku změn sazeb ke změně nominálu, je
otázkou, proč nebylo zvoleno 16 Kč, tedy sazba
základní, ale 20 Kč, pro psaní do 100 g. Jde pře-
ce o lidovou akci, u níž lze očekávat zájem o za-
silání pohlednic. Nakonec to ale bylo jedno, pro-
tože strážnická pošta známku stejně neměla...

